

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön September 19^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön: Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr borítéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt borítéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Az ál-menyasszony.

Setét lepel fedé az ég boltozatját, midőn Erényfi komolyan 's gondolatiba merülve nézett-ki ablakán a' komoly természetre. — „Ez már sok! végére kell jutni tervemnek“ — szólla mint egy álmából felébredve — 's tüstént író szerekhez nyulván levél-íráshoz fogott. De alig írhatá a' kedves Barátom czimet, már-is nyilik az ajtó 's inasa belép azon jelentéssel, hogy egy vendég érkezett, ki szállásért esedezik. „Nem tudad-meg, hogy kicsoda?“ — „Mint értém Regényi ispánja,“ felele a' szolgál. — „A' Magyarnál minden vendég nyílt kapukra talál, de ha én lennék-is az első, ki a' vendég szeretet szent jusaitól eltávoznám, 's minden kapuimat czerberus által őriztetném, Regényinek 's embereinek még-is kinyittatnám azokat.“ — Örvendetes vala Erényfi előtt, hogy szeretett barátja egyik emberével szállhat; mert azon kívül, hogy kigondolt tervét bizonyos kezekbe adandja, azon remény-is kecsegteté és nevelé örömét, hogy talán barátja őt ez alkalommal fontos dolgokról fogja tudósítani. — Erényfi 's Regényi lelkeik semmi rokon vér, egyedül a' barátság szent köteleki által valának öszve lánczolva annyira, hogy mind-egyike közülök másika boldogságát tulajdonának nézte; — a' nemes szív tulajdoni őket polgár társaik előtt a' szeretet 's tisztelet legnagyobb polczára emelték, — mind a' mellett ők se valának bizonyos hijányok nélkül, különben halandók megszűntek volna lenni. Regényi a' Szépnem iránt különös idegenséggel viseltetett, a' mit részint tán annak-is lehete tulajdonítani, hogy az úgy nevezett bon ton nála egészen számkivetett vala. Természetes következése

lett az asszonyok iránti hidegségének, hogy házaságról ritkán vagy soha se tünődött, noha körülményei azt megkívánták volna; mert azon kívül, hogy nemzetségének utolsó ivadéka, még igen nagy birtokos-is volt: de jövedelmének nem csekély része csalárd tisztjeinek 's cselédjeinek kezébe jött; ennek pedig csak egy alkalmas hites társ megszerzése által lehetne véget vetni. — Erényfi vigabb természetű vala, a' szépekkel társalkodást kedvelte ugyan, de hogy élte örök társának csak egyiket-is meg kérte volna, bátortalansága nem engedé. Többször tréfálva mondá: „A' háború megfosztott jobb kezemtől, ballal pedig nem szokás megkínálni a' leányokat,“ 's így minthogy a' házaságról egészen lemondott, minden igyekezetét arra fordította, hogy szeretett barátjának életét ez által édesítse, 's ennek módjáról, mint másszor ugy ez alkalommal-is, mélyen gondolkodván czélját csak most érte-el, miről tudósítani barátját legszentebb kötelességének tartotta. Feltétele véghez viteleiben őt mindazáltal egy pillanatig az elértkezett vendég hátráltatta. — „Ugyan szóljon ispán ur, vallyon az urasága még se akar házasodni?“ — „Nem szolgálhatok felelettel kegyednek, annyit mindazáltal mondhatok, hogy mióta gabona-tárát 's házi kamaráját meglopták, igen komoly lett, 's nem-is hiszem, hogy elméje jelen állapotjában a' házaság tarka 's csalékony köntösével foglalatoskodnék. — De tek. ur gondolom e' jelen levélből legjobban fogja tudni állapotját,“ — 's ezzel a' levelet átadta. — Remegő kézzel bontá-fel Erényi az iratot, 's kétes remény lebege arcz-vonásain, mellyek mindazáltal nőttön növederülének-ki. — „Victoria!! még-is valahára észhez jutott; hijába, csak kár szokta okossá tenni az embert, igaz magyar példa beszéd. — Ő tehát házasodni akar, 's egészen reám bizza magát.“ — „Házasodni?“ kérdé halkán 's megütközve az ispán. — „Ugy van, házasodni akar“ — felele Regényinek örömittas barátja — 's fogadom, megbánni soha se fogja, hogy sorsát reám bízta.“ — „Tan választott már a' tek. ur barátjának oldala mellé való személyt?“ — kérdé a' vendég. — „Ugy van, éppen írófélben valék, hogy őt választásomról tudósítsam.“ — „S ki lenne azon boldog személy?“ — „Bátyámnak hátra maradt leánya Lidi — fe-

lele Erényfi — mult héten érkezett Pestről, hol 6 évig lakott; négy nap mulva fogja innepelni 19 esztendei születés-napját; szép, nemes szívű, jó gazdasszony, még a' legcsekélyebbet-is szemmel tartja.“ — Most tehát Erényfi az elkezdett levelet hamarjában berekeszté, 's azt az ispánnak azon hozzá-adással át nyújtá, mondaná-meg szóval-is Regényinek, hogy 8 nap mulva fogná tartani lakodalmát. — Örömtől felduzzadt mellje csak hamar elhagyattatá Erényfivel házát, mert még azon nap testvére gyermekéhez utazott, kit ezen örvendetes hír egészen meglepett. — Lidi nem sok időt engedett a' meggondolásnak; mert nemes szive Erényfi előadására ugy megindult, hogy tiszta kebele nem érzett egyebet azon kívánatnál, hogy jövődőben személyével egy férjfit boldogitson. — „Vallyon édes bácsim, milyen az én jövődőbeli férjem?“ — ezen kérdést még-is megtette a' leány. De ezt csudálni nem lehet, mert, hogy mint leány, 's azon körülmény végett, hogy Regényt soha se látá, ennek némi rajzát tudni kívánta, — igen természetes. „Jegyesed nemes szívű, kedves Lidim; ez belső képek rajza, külsejét pedig annak idején meg fogod ismerni“ vala Erényfi felelete. — Regényi lakjában-is a' ravasz ispán eljövetele óta minden vigabban ment, mert a' féltékeny vőlegény, ki egyedül barátjának minduntalani kéréseire csak engedelkenységből 's majd nem kényszerítésből hajlott, — figyelmét jelenleg egészen arra terjeszté-ki, hogy egész házi állapotját jövődő nője csinosan 's tisztán találja. Hogy pedig lakodalmi vendégeit jól tartsa, a' városból szakácsokat hozatott, nem különben új Magyarokból álló muzsikai társaságot-is, melly körül belől híres vala, 's a' magyar nótákban, kivált a' társaság fője Purcsi, különösen kitüntette magát. — Regényi már most mindennel kész volt, 's egyedül türelmetlenségét kellett elhárasztania, melly ismeretlen nőjének látni vágyában gyökereztetett, kinek képét éjjel nappal különféle rajzolatokban festé felhevült ábrándja, 's óráról órára kezdé érezni azon édes vonzalom kellemét, melly neki csak egy hét előtt-is a' szépek iránt idegen vala. Egyébkint csudálatos volt előtte, hogy barátja neki e' fontos tárgyban olly homályos izenetet küldött 's kétszer-is kérdezősködött az is-

pánnál e' felől; de ezen csalfa 's őn hasznát vadászó ember, kinek a' menyasszony azon tulajdonsága, hogy — „még a' legcsekélyebbet-is szemmel tartja“ — semmiképpen eszébe nem fért, álnok tervet forralván kikoholt felelettel válaszolt neki. — Alig kezdé a' felkelő nap biborral festeni a' fák csucsait, már-is Regényi 's házi népe teljes mozgásba jöttek, az egymás után érkező vendégeknek minden kocsijok zörgésével nője elérkeztét dobogó szívvvel várta, de mind annyiszor megcsalattatott. Midőn már minden hivatalos vendégei öszve valának gyűlve kocsi-zörgés hallatszik, 's nem sokára az inas lélek-szakadva, örömben kevesbbé illőn, betoppan 's nagy sohajtozás után, melly erősen viszhangzott a' jelen-levők fülében, mondá nagy nehezen: „Itt a' mátká,“ — 's azzal kifutott. Most a' vendégek közt nagy mozgás kezdé uralkodni, a' menyasszony láthatásnak vágya mindeniknél a' legnagyobb polczot éré. Regényit minden unszolás egy ideig nem bírhatá arra, hogy mátkája elejébe menjen. Végtére mégis neki bátorodott, de a' fris menyasszony hamarabb termett a' szobában, — ki az ajtó nyílásakor támadt szellőtől kalapjáról le-esett zöld fátyolát meghajtás mellett szemérmesen 's lassudan kezdi fel-emelni. — Hah! mint mosolyganak a' szák! mint fürkészik a' szép szüzet a' sok szemek; valóban azon különbféle tetszeni vágyó arczvonások érdemesek voltak Hogart festő tollára. — Nyájasan nyult Regényi mátkájának kezecskéjéhez, 's azt éppen ajkaihoz akarta nyomni, midőn szemével a' lassan felemelt fátyolt követé, melly a' bibor arczokat fedte. — (*Folyt. köv.*)

É L E T T Ö R T É N E T.

Báthory Erzsébet. (*Végzet.*)

Egy vércsepp a' zsarnokné képére feccsent, 's midőn azt letörlené, ugy rémlék a' tükörbe tekintő előtt, mintha a' hely most fehérebb, gyengédebb 's viritőbb lett volna. Ez az észrevétel annál égőbb vágyat gerjesztett benne annak megpróbálására, minél inkább kezdé már hanyatló kora kokkasztani (hervasztani) arcza rózsáját. Így tehát szüleányi vérfordőnek kellett az öregség ránczait ismét eloszlatni!!

Mert már következő napon reá veszi két nőcselédeit Jó Ilonát és Szentés Dorottyát, Ujvári vagy Ficzko János hű szolgájával együtt, hogy a' szerencsétlen leányzót, melly nem akarva gerjeszté asszonya vágyát, a' pinczébe csalák és vérét vették, mellyben azután a' grófné megmosdott; 's midőn ezen új ékesítő szernek javát tapasztalná, egyik szerencsétlen leány a' másika után áldozatja lett a' kegyetlen asszony hiú kívánságának. Minél tovább üzé Erzsébet e' hallatlan tettet, és nem csak Csejtén, hanem a' Nádasdyaknak Dunán túl fekvő számos jószágaikon-is nevezetesen pedig Sárváratt, Vas vármegyében; annál jobban 's mind inkább izlelé az t, mert 1604-ben özvegyiségre jutván noha már férjhez adott leányai voltak, még se hagyott-fel szörnyű mosdásaival, míg végre azon számtalan vak esetekegyike, mellyek minden nap ezer emberrel üzik ezer nemű játékaikat, e' tettet-is felpalástolá. Mert a' szerencsétlen leányzók napról napra eltűnván, azoknak rokonjaik nem tudhatták, hova lettek, 's mi történt velek. E' bizonytalanságból tudakozódás, ebből kutatás és gyanú származott; a' gyanút végre szerelem fedezé-fel, e' hatalmas gerjedelem, melly se veszélyt se gátokat nem ismer, ha vágyjának teljesítése forog-fen. A' megfoghatatlanul elveszett leányzók közül t. i. egyiknek szeretője volt egy tüzes fiata ember, ki midőn látná, hogy kedvese minden nyom és szó nélkül egyszer csak eltűnt, vágyától ösztönöztetve minden módokat elkövetett, hogy a' hivtelennek gondolt leánnyal összetalálkozzék, 's hivtelenségét szemére lobbantssa. Belopódzék azért a' várba, 's alkalmasint amaz iszonyatos pinczébe akart rejtezni; de ki írja-le irtózását, midőn kedvesének holt testét ott találja!? Fájdalom és boszú-kívánástól ingereltetve sietett most Pozsonba, hol Thurzó György a' nádor éppen a' nyolczados törvényszéket tartá 1610-ben, 's Csejte asszonyára százszoros gyilkolásairól vádat tön. A' hallatlan vád, melly egy hercegi házból származott asszonyt ért vala, arra határozá a' nádort, hogy a' megvizsgálást személyesen vigye végbe, 's mivel véletlenül jött Csejtére, új tetten kapá a' kinzókat, kiknek kezeik alatt éppen akkor adá-ki lelkét egy szerencsétlen leányzó.

A' grófné legott perbe idéztetett, mellynek folyamat-ját Závodszky György a' nádor titoknoka irta-le, 's abból ki-világlott, hogy 650-en voltak ama szerencsétlen leányzók, kiknek vérével mindaddig megfertőztetve fog maradni Csejte vára, mig csak egy kő fog a' másikon fekünni. Erzsébet büntársai pallos és tüzre kárhoztattak, maga a' grófné pedig várában örökös rabságra íteltetett, hol iszenyű tétten felébredt lelki ismerete furdalásai közt három év mulva (1614) kimult e' világból, mellyre érdemes nem volt. Elporlott a' hiú arcz, 's a' véres kezecske; de bár elporlott-is, sem idő, sem Arabiának minden fűszerei a' vérszagtól meg nem mentik, tisztává a' világnak minden tengere se mossa. A' boldogtalan grófné első tanácsadójának, fő segéd eszközének, 's hihetően elcsábítójának bizonyos Darvolya Anna, egy öreg sárvári asszony mondatik.

Csak kevés évvel ezelőtt mutatták ama pinczét, — mond a' felséges tollú Mednyánszky báró ur Vág vizi utazásában — hol a' szerencsétlen teremtmények meggyilkoltattak — valamint a' fazekat-is, melly véroket felfogta. Sokan sohajtásokat, nyögéseket, sőt az agyonverttek lelkeiket-is akarák látni; de mivel már most düledékében hever minden, a' kísértetek-is megengesztelve látszatnak, 's mind ők nyugalomra tértek, mind másokat nyugtalanítani megszűntek.

aa.

II. JELES MONDÁS.

Az erény két utjai. (Schillerből)

Két ut van, mellyen az erényre emelkedik ember:

Hogy ha az egyike zárt, — másika nyitva neked.

A' ki szerencsés, az tettel küzd, türve kiszenved,

Boldog, kit kegyel a' sors, 's viszi mindeniken.

Ángyán Mihály.

Aphorismák Erdélyből. A' rényest megköthetni, de nem a' rényt magát.

A' mi legközelebb van az emberhez, gyakran legmesszebb keresi; a' fa árnyéka nyugalomra hívja, de ő elmegy mellette, 's a' siron túl keresi azt.

A' szeretet eszelősége az ártatlanság ösvényéről vétek útjára, gondolatról cselekedetre vezeti az ifiút.

If. Thoroczky László.

III. K Ö L T É S Z E T.

Ő z i k e.

Volt énnekem egykor egy őzikém,
Legelve találtam az éren,
Még most-is örülök a' mint felém
Simúla szegényke szelíden.

Ő volt örömem maga ő egyedül,
Csak ő maga kedves előttem;
És sima nyakára szerelmi jelül
Egy két szalagot kötöttem.

Mezőre legelni kivittem én,
Itatni kivittem az érre,
Az ér-is örült, ha itatta vizén,
A' rét csalogatta fűvére.

„Halld ifju te! birtokos ur vagyok én,
Add nékem az őzfit,“ az ur kér. —
„„Nem kincses ur! a' fiú hűs ligetén
Az ifju 's az őzike megfér.““

Szökdelve, danolva miként a' pipis,
A' czifra királyfi belépett:

„Halld, pénzt-is adok fiú! birtokot-is“ —
„„Hagyd nékem az őzfit a' szépet!““

De végre kökény szemű lányka jöve,
'S olly vágyva tekint a' kis őzre:

„Milly kellemes állat ez őzike!“

'S leszögzi szemét a' mezőre.

„Vidd angyal! ó vidd-el az őzikét

Te gyenge szemérmű! — kiálték.

Bird angyal! az ifju ez egy örömet,

Nem kérve tiéd az ajándék.““

Garay.

IV. VILÁGI TELEGRAF.

Görög ország uj-régi nevei. Otto, a' Görögök mostani lángkeblű királya azt határozá nem régiben, hogy országa minden tartományit, városait, tengereit, szigeteit, és hegyeit azon névvel neveztesse, melly alatt azok a' régi geographiában jönnek elő.

Pénz-találás. Hants grófságban közel Cherissonhoz minapában a' mezőn játszó gyermekek egy ónszekerénykét találtak egészen a' föld felülete alatt, mellyben mintegy 15,000 ezüst fillér találtott részint a' hódító Vilmos (Wilhelm der Eroberer) és veres Vilmos (Vilhelmus rufus) képeikkel. A' hely, sejtések szerint, hajdan temető volt, 's jelenleg bizonyos Dunn ur tulajdona, ki a' talált pénzből 7000 darabot vett magához, mert a' többit a' találó gyermekek elsikkaszták.

J ó v á s á r. Troyes-ban egy mesterember utazni készülvén bőrládára (Koffer) vala szüksége; bemegy tehát a' legközelebbi zsibá-roshoz (Trödler) 's ott egy ócska bőrládára alkuszik, végre két frankon megvásárolván haza viszi. De a' mint holmijét belé rakos-gatná, azt találta, hogy számára a' láda kicsiny, 's már banni kez-dé, hogy vette; éppen vissza akará vinni előbbi gazdájának, midőn még egyszer körül vizsgálja, 's valamelly vastag nagy bőrt lát, melly sok helyet elfoglalt a' ládában. „Talán nagyobb lesz, ha ezt ki-tépem“ mondá magában, 's a' bőr reped; de ime! a' bőr alatt — egy, két, három, végre 12,000 arany! gördül elő. — Ugy mondják hogy e' bőrláda 1814-ben az Oroszok bejöttével adatott-el.

V. K Ü L Ö N F É L E.

Orvosi csin. Montpellier-ben egy orvos lakott, ki valahány-szor olly városba utazék, hol még ismeretlen vala, dobverés mellett a' kikiáltó által hirdetteté, hogy kedves kutyáját elvesztette, 's a' megtalálónak 25 louisd'ort ígértetett. A' kikiáltó előhozá a' kutyá-nak minden ismertető jegyeit, 's egyszersmind a' doktor urnak min-den akademikai czimjét és grádusait lakásával együtt emlité. E' szerint az orvos a' városbeliek beszédi tárgya levén egyik a' másik-hoz imígy szólla: „Tudja-e már kegyed, hogy hozzánk egy hires gyógyász érkezék? Gazdagnak kell lennie, mivel kutyája megtalá-lójának 25 aranyat ígér.“ A' kutya ugyan meg nem találtatott, de sokan találkoztak olly betegek, kik a' hires orvos segedelmét használni siettek, 's a' doktor elérte célját.

Papucs kormány. New-York-ban többnyire a' férfiak men-nek vásárra, honnan ön kezökkel viszik haza bevásárolt portékáji-kat p. o. baromfit. Ezen cikkely tudósítója gyakran látott egy gaz-dag birtokos urat, ki pulykát ön kezében vitt a' piarczról haza. Később az-t is beszéllék neki, hogy Marshall ur a' szövetséges státusok törvényszéki előülője maga vásárolja-be a' piarczon dele-bédjét, 's maga-is szokta haza vinni.

VI. DEMOCRITUSI POROK.

1) Egy játékszini darabok költőjének szokása volt mindenkor lerészegíteni magát, valahányszor kifütyöltetett. Egykor legújabb darabjának előadása napja előtt barátjához ment, 's a' felől emennek véleményét kérte-ki. „Azt javaslom — felele ismerőse hidegen — hogy holnapra a' játékszín után csak bátran rendelj magadnak egy bérkocsit, mert félek, hogy nagyon lerészegedel.“

2) Két paraszt Pestre jöven együtt mentek volt prokátorukhoz, hogy bajokat neki elmondják. Egyik, a' szószöllő, néha néha füllen-tett-is referádája közben. „Pajtás te ne hazudj“ — mondá a' másik — „majd a' hol szükséges lesz, Fiskarius uram ugy-is megteszi.“

Móritz.

Tagrejtvény.

Három szóból össze állva
Nem rég jöttem e' világra.
Az elsőmmel hazámat,
Másikkal szorgalmamat
Nevezem, 's harmadikom
Emberi tulajdonom.

Spelllet . . . Boldog, Somogyból.

Előbbi rejtvény: Komló.

Szerkezi Róthkrepi Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utzája 612.